

Suomen musiikkineuvosto (Finnish Music Council Association ry)

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Teema: Taide ja kulttuuri (luku 29.80). Talousarvioesityksen keskeiset painotukset ja kipupisteet.

—

Suomen musiikkineuvosto edustaa laajasti musiikkielämän järjestöjä ammattimaisen musiikin harjoittamisen sekä musiikin harrastamisen, koulutuksen ja kasvatuksen kentältä. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja haluamme lausua asiassa seuraavaa:

Keväällä 2025 luvatus vastaisesti hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2026 kohdistaa jälleen määräraahaleikkauksia (8,2 miljoonaa euroa) taiteeseen ja kulttuuriin Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Jo vuosien 2024 ja 2025 määräraahaleikkaukset ovat heikentäneet voimakkaasti taiteellisen ja luovan työn tekemisen edellytyksiä, vähentäneet suomalaisten osallisuutta kulttuuriin ja lisänneet väestöryhmien eroja osallistumisessa.

Leikkaukset vaikeuttavat niin hallitusohjelman kuin itse talousarvionkin yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista ja ovat ristiriidassa Suomen valtion allekirjoittamien kansainvälisten kulttuurijulistusten kanssa (esim. Mondiacult 2022). Kulttuuripoliittisen selonteon tavoite kulttuurista jokaisen oikeutena loittonee talousarvioehdotukseen sisältyvien uusien kulttuurileikkausten myötä.

Musiikkielämän toimintaedellytysten sekä Kansainvälisen Musiikkineuvoston (International Music Council) määrittelemien musiikkioikeuksien toteutumisen näkökulmasta Suomen musiikkineuvosto kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin kipupisteisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla:

- 1. Taiteen edistämiskeskuksen jakamien avustusten leikkaukset ovat ristiriidassa kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteen ”Kulttuuri on jokaisen oikeus” kanssa.**

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan avustuksista taiteen ja kulttuurin edistämiseen (29.80.50) leikataan hallituksen esityksessä 8,2 miljoonaa euroa (- 9 %), josta 7,8 miljoonaa kutsutaan esityksessä ”yritystukileikkaukseksi”. Nämä leikkaukset on peruttava kokonaan.

Näistä 1,3 miljoonaa kohdistuisi saamamme tiedon mukaan Taiteen edistämiskeskuksen jakamiin avustuksiin, mikä merkitsee Taiken johtaja [Kaisa Rönkön arvion mukaan](#) sitä, että noin 20–30 kulttuurialan yhteisöä jää ilman avustuksia. [Kuluvan hallituskauden aikana useat musiikkialan yhteisöt](#) ovat jo pudonneet avustusten ulkopuolelle aiempien leikkausten seurauksena tai niiden toimintaan on kohdistunut huomattavan suuria leikkauksia.

Taiken uudet leikkaukset johtaisivat musiikkitarjonnan supistumiseen ja yksipuolistumiseen entisestään erityisesti suurten kaupunkien ulkopuolella, aiempien leikkausten jo karsittua kiertuetoimintaa. Tämä on räikeässä ristiriidassa kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteen ”Kulttuuri on jokaisen oikeus” kanssa. Tämän lisäksi leikkaukset heikentävät musiikkikulttuurin monimuotoisuutta, kykyä kasvaa ja uudistua sekä alan työllisyyttä.

Myös elokuvasäätiön tukiin kohdistuvalla 5,5 miljoonan leikkauksella olisi negatiivinen vaikutus myös musiikkielämään, sillä elokuva-ala työllistää muusikoita ja tuo tekijänoikeustuloja Suomeen. Toivomme, että sivistys- ja tiedejaosto kiinnittää asiaan huomiota.

Ministeri Talvitie on kulttuuripoliittisen selonteon täysistuntokäsittelyssä 9.10.2025 kertonut, että 7,8 miljoonan euron ns. yritystukileikkaus perutaan ja vastaava säästö etsitään muualta kuin taiteen ja kulttuurin avustuksista. Toivomme, että hallitus lunastaa lupauksensa ja tulee marraskuun täydentävässä talousarvioesityksessään näin tekemään.

2. Esittävän taiteen, museoiden ja taiteen perusopetuksen valtionosuuksien korotukset eivät riitä parantamaan konserttien tai musiikkiharrastuksen saavutettavuutta

Esittävän taiteen ja museoiden sekä taiteen perusopetuksen valtionosuuksiin kohdistuu hieman indeksiä suuremmat (+ 5 %) korotukset. Ne vakauttavat orkestereiden ja musiikkiopistojen taloutta aiempien määräraahaleikkausten jälkeen, mutta eivät oleellisesti paranna konserttien tai musiikkiharrastuksen saavutettavuutta.

Taiteen perusopetuksen saavutettavuus ja elinvoimaisuus on ratkaisevaa musiikkielämän tulevaisuuskestävyydelle, sillä taiteen perusopetus on osa yhtenäistä alan koulutusjatkumoa toisen asteen kautta korkea-asteelle. Musiikin taiteen perusopetuksella on olennainen tulevaisuuden musiikkiyleisön, musiikin harrastajien ja musiikin ammattilaisten kasvatustehtävä.

3. Yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu on kestäättömän alhainen

Yksityisen kopioinnin hyvityksen (29.80.41 Eräät käyttökorvaukset, käyttökohde 1) tasoksi hallitus esittää 5,5 miljoonaa euroa, johon sitä leikattiin vuosi sitten 11 miljoonasta. Tämä puhtaasti poliittinen ratkaisu on EU-oikeuden vastainen. Tekijöille aiheutuva haitta on arvioitu 46 miljoonaksi euroksi.

Tämä lakisääteinen korvaus olisi palautettava 11 miljoonaan, kunnes hyvitys uudistetaan eurooppalaisen mallin mukaiseksi. Tekijöillä on oikeus toimeentuloon ja asianmukaiseen korvaukseen heidän teostensa käytöstä.

Poikkihallinnollista näkökulmaa peräänkuuluttavan kulttuuripoliittisen selonteon hengessä haluamme lisäksi kiinnittää huomiota seuraaviin kipupisteisiin luvun 29.80. ulkopuolella:

4. Music Finlandin vienninedistämisavustuksen leikkaaminen vie edellytyksiä musiikkiviennin kasvusta

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla leikataan kokonaan (-100 000 euroa) Music Finlandin vienninedistämisavustus, joka on jo nyt pahasti alimitoitettu. Tämä heikentää ratkaisevasti [musiikkiviennin lupaavaa kasvua](#), jota valtiontalouden tasapainottaminen kipeästi kaipaasi. Kansainvälisyys on kulttuuripoliittisen selonteonkin tunnustama, keskeinen osa monien musiikin ammattilaisten toimeentuloa ja tärkeää taiteen kyvyllä uudistaa yhteiskuntaa.

5. Kuntien kulttuuritilojen investointiavustusten leikkaus

Hallituksen esityksen yleisperustelujen kuntien valtionavustuksia koskevassa luvussa 10.1. mainitaan 1,6 milj. euron lisäsäästö, joka kohdistuu kulttuuritilojen investointiavustuksiin. Yhdessä kuntien yleisesti tiukan taloudellisen tilanteen kanssa tämä säästö voi heikentää keskipitkällä aikavälillä mahdollisuutta saavutettavaan kulttuuritoimintaan ympäri maan. Taiteen ja kulttuurin eri muodot tarvitsevat asianmukaiset tilat. Kuntien omistamat kulttuuritilat ovat tärkeää taiteen ja kulttuurin perusinfrastruktuuria, jota myös yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat hyödyntävät.

Lopuksi

Taide- ja kulttuurialan tulevaisuusnäkymät ovat pitkään olleet epävarmat. Hallituksen jatkuvat leikkaukset ovat hidastaneet kaikkien esittävien taiteiden, mukaan lukien musiikin, toipumista koronapandemiasta sekä kaventaneet kulttuuritoiminnan kirjoa ja heikentäneet sen valtakunnallista saatavuutta.

Taide ja kulttuuri ovat kansantaloutta vahvistavia aloja, jotka rakentavat sivistystä. Käsillä oleva talousarvioesitys ei kuitenkaan tue niitä potentiaalina kasvun lähteenä. Sen sijaan kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset murentavat voimakkaasti yhteiskunnan koko sivistysperustaa.

Tavoite saattaa valtiontalous kestäväälle pohjalle ei edisty leikkaamalla itsensä moninkertaisesti takaisin tuottavista taiteen ja kulttuurin määrärahoista. Niiden leikkaaminen

heikentää väestön hyvinvointia, henkistä huoltovarmuutta, elinikäistä oppimista, kestävän kasvun edellytyksiä, alalle hakeutumista, kulttuuriperinnön vaalimista ja sen uusiutumista.

Leikkausten sijaan valtiovallan on alettava viipymättä valmistella kulttuuripoliittisen selonteon toteuttamisen vaatimia määrärahanostuksia. Taustaksi on hyvä kuunnella taiteen ja kulttuurin ekosysteemin tarpeita. Näin voidaan saada positiivisia talousvaikutuksia niin elinvoiman, työllisyyden ja yrittäjyyden kasvuna eri puolilla maata kuin pahoinvoinnin ja näköalattomuuden vähentymisenä.

Suomalaisen kulttuurin olisi syytä nauttia valtiovallan erityistä arvostusta. Sen varaan maamme henkinen huoltovarmuus on aina nojannut, eikä tätä tukipilaria ole nyt varaa heikentää.

Helsingissä 14.10.2025

Olli-Pekka Martikainen

puheenjohtaja

Niilo Tarnanen

varapuheenjohtaja

Suomen musiikkineuvosto (Finnish Music Council Association ry)